

ALLA SKA MED?

Digitalisering & hållbar samhällsutveckling

FORUM FÖR DIGITALISERING

En multivetenskaplig forskarmiljö där vi bråkar med och värnar om ett av våra största samhällsfenomen "digitalisering"

FÖRST EN FRÅGA!

Jag vill att ni tänker på ett exempel på riktigt, riktigt dålig digitalisering och ett exempel på riktigt, riktigt bra digitalisering.

r att lägga till ett foto

VÄRDERINGS FÖRMÅGA

Tilltro till vår egen värderingsförmåga

Träna upp vår egen värderingsförmåga

Använda vår egen värderingsförmåga

r att lägga till ett foto

VAD ÄR DET VI EGENTLIGEN VILL?

Digitalisering är ett framtidsarbete

EXPERTSYSTEMEN HALTAR

- Regeringens digitaliseringsråd (Irene Ek/Google Cloud, Erik Ekudden/Ericsson, Maria Rosendahl/Teknikföretagen, Oscar Stege Unger/Canucci, Åsa Zetterberg/Tech Sverige, Darja Isaksson/Vinnova, Magnus Mähring/Handels, Patrik Sundström/Inera)
- Digital spetskompetens och avancerad digitalisering (ABB, Ericsson, Saab, Volvo Group samt Chalmers tekniska högskola, Kungliga tekniska högskolan, Linköpings universitet och Örebro universitet).
- AI-kommissionen (Volvo, Skatteverket, Datavetenskap, Google Deep Mind, Wallenberg, Ekonomi, H2 Green Steel, Sveriges Ingenjörer, IT-direktör, AI Sweden)

(FÖR)ENKLA BERÄTTELSE

- "140 miljarder ska sparas med AI"
- "Vi har en demografisk utmaning som ska lösas med hjälp av digitalisering (eller kanske snarare automatisering)"
- "Alla medborgare kräver digitalisering av välfärden"

EN EFFEKT AV DET BLIR:

1. Digitalisering är ett multidimensionellt fenomen

Samhälle

Sätt

Saker

3. Lyfta blicken, sund förståndskraft och meningsfulla mål (varför digitalisering egentligen?)

Samhällsvetare, vård/skola, humaniora

2. Obalans och gap mellan kompetensfält och professioner

Ingenjörer, tekniker och ekonomer

DIGITALISERING ÄR ETT AMBIVALENT FENOMEN

- Det blir jättebra och jättedåligt samtidigt
- Digitalisering skapar och stödjer vårdbehov samtidigt
- Digitalisering sparar skatteutgifter men skapar inte skatteintäkter
- Digitalisering medierar vissa normer (vilka normer) och utesluter effektivt andra
- Värdera genom att kontrastera

**880 SOCIAL-
SEKRETERARE**

2200 LÄRARE

Beskriv!

er Beskriv!

er Beskriv!

Hur många

$$1 \text{ m}^2 =$$

$$1 \text{ dm}$$

$$1 \text{ m}^2 =$$

OM VI SKA VARA ÄRLIGA...

Resultat

→ Ofta eländiga resultat (billions for nothing)

Deltagande

→ Ojämlighet (elites and aligned)

Designer

→ Dåliga förutsättningar (narrow scope)

Beslutsfattare

→ Inkompetens (imbalance in between)

Vetenskaplig positionering

→ Ideologisk och vetenskapsteoretisk placering

Utveckling

→ Saknar verktyg och metoder för **hållbar samhällsutveckling**

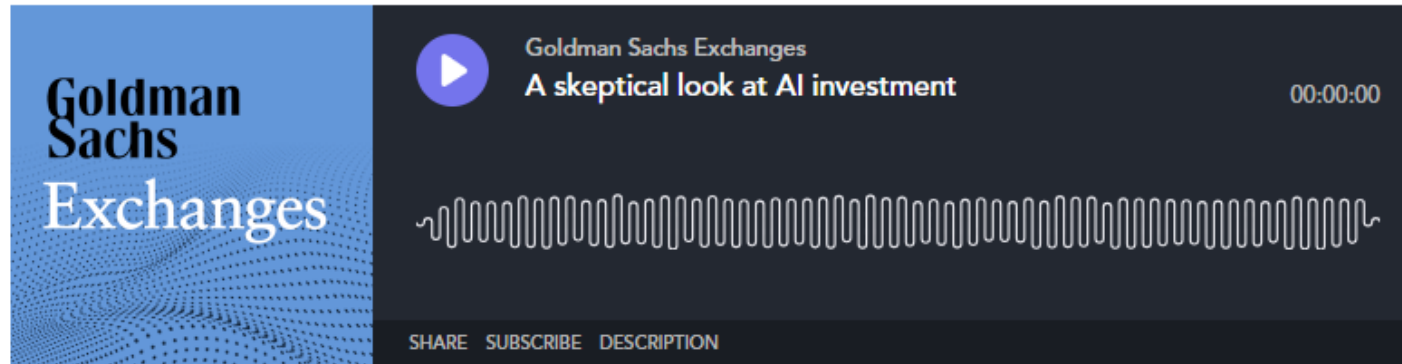
r att lägga till ett foto

VI VET..

- Wade & Shane (2020), 87,5% misslyckandegrad vid digitala investeringar
- Offentlig sektors digitalisering är beräknad till en marknad på minst 240 MSEK
- Informationssystem (AI, RPA/robot process automation) utgör ingen skattebas → lägre skatteintäkter
- I jämförelse med ADB på 80-90 talet så har vi utifrån ett utvecklingsperspektiv tre stora utmaningar
 - Transorganisationell kontext
 - "Inga" målgrupper
 - Standardiserade system

A skeptical look at AI investment

July 16, 2024 Share ↗

Subscribe wherever you get podcasts

[Spotify](#) | [Apple](#)

↓ [Download Transcript](#)

Tech giants and beyond are set to spend an estimated \$1 trillion on AI capex in coming years. Will this investment pay off? And if it doesn't, what does that mean for businesses and investors? MIT's Daron Acemoglu and Goldman Sachs Research's Jim Covello explain why reality may not match the hype on the latest episode of Goldman Exchanges, which explores the latest Top of Mind report, [Gen AI: too much spend, too little benefit?](#)

DATAPRODUKTION OCH DATAPRODUCENTER

- Digital spetskompetens att använda data
- Digital spetskompetens att skapa data

Gigerenzer, G., Gaissmaier, W., Kurz-Milcke, E., Schwartz, L. M., & Woloshin, S. (2007). Helping doctors and patients make sense of health statistics. *Psychological science in the public interest*, 8(2), 53-96.

Gigerenzer, G. (1998). **We need statistical thinking, not statistical rituals**. *Behavioral and Brain Sciences*, 21(2), 199-200.

SUND DIGITALISERING

GTC FORSKARSKOLAN

ANSVARsutkrävande

Om det går dåligt, kan skattebetalare utkräva ansvar

Om det går dåligt, vad lär vi oss

Hur ser kompetensen ut kring att följa upp digitaliseringsinitiativ

LEVERANTÖRSFÖRMÅGA

Inte bara beställarkompetens

Privata leverantörers förmåga att leverera

Verksamhetskompetens och inte bara digital spetskompetens

NYTTOREALISERING

Hur prioriterar vi mellan nyttor

Hur följer vi upp nyttor

Långsiktiga nyttor

GTC FORSKARSKOLAN

UPPHANDLING

Beställarkompetens

Upphandla verksamhetsstöd

Professionsbedömningar

KOSTNADSFÖRSKJUTNINGAR

En verksamhet effektiviserar, en annan får ökade kostnader

Medborgare får svårare att nå

Medborgare får en ökad arbetsbörda (medborgartid)

FÖRVÄNTNINGAR

Berättelserna om digitalisering

Realistiska förväntningar

Konsekvenser av förväntningar

TENTATIVA RESULTAT OCH NYA FORSKNINGSPRÅGOR

- Vi skyller ofta på otydlighet när frågor om ansvarsutkrävande ställs
- Vem ska ha förmåga att skapa värde för verksamheten (leverantör eller beställare)?
- Ett nytt landskap för utveckling av system
- Bättre på att kravställa innebär färre anbud?
- Någon offentlig verksamhet kan möjligen effektivisera/spara pengar men någon annan får ökade kostnader?
- Den ideala digitala medborgaren, finns hen?
- Vi har en för trång syn på digitalisering och samhällsutveckling – **för få eller inga alternativ**

HUR KAN DET BLI SÅ HÄR DÅ? ENLIGT WADE & SHAN...

1

OREALISTISKA FÖRVÄNTNINGAR

Säljs in på ett orealistiskt sätt

2

FÖR SNÄVT FOKUS

D för Ds skull (ligga i framkant, vara bäst i världen)

3

BRISTFÄLLIG STYRNING

Drivs ofta som ett IT-projekt, ansvaret haltar

4

UNDERSKATTAR KULTURELLA BARRIÄRER

Glömmer kontexten

VIKTEN AV DEN EGNA TOLKNINGEN

PROFESSIONSDRÖMMA

Hur vi ser på framtiden, dess utmaningar och möjligheter är mer performativt än vi tror.

In dreams begin reality.

Ingenjörer, ekonomer och tekniker drömmer också ,-))

EGEN "MÄTBARHET"

Vad som mäts är vad som finns.

Egna sätt att definiera kvalitet och uppföljning.

Ett eget språk (ex. Stina Oscarssons Alternativa kulturutredning)

VÄRDERINGSFÖRMÅGA

Träna upp den egna värderingsförmågan.

Värna den egna värderingsförmågan.

KONSEKVENSERNA BLIR...

LÄGRE INNOVATIONSFÖRMÅGA

Obalans i maktrelationer mellan vilka vi tror vet och vilka vi ger tolkningsföreträde.

Lägre innovationsförmåga eftersom många kompetenser och perspektiv exkluderas.

KORTSIKTIGHET

Kortsiktighet eftersom vi ständigt tror att det är något nytt och glömmer det vi lärt oss.

Ohållbar industrialisering på digitala steroider.

LÅG MOTSTÅNDSKRAFT

Låg motståndskraft mot dålig teknik.

Lägger resurser på fel saker.

DIGITALISERINGSKOMPETENS ÄR OCKSÅ...

FÖRMÅGA ATT DRÖMMA

Vi måste skapa fler alternativa berättelser om framtiden.

Berättelserna måste få utgå från den egna praktiken och professionen.

FÖRMÅGA ATT TA PLATS

Vi måste se över "digitaliseringsprojekten" ur ett kompetensperspektiv.

Vilka kompetenser saknas.

Och när saknas de.

FÖRMÅGA ATT VÄRDERA

Vi måste gräva djupare i våra respektive professioner.

Vila i de värden som är centrala för våra professioner (kontrastera för att tydliggöra).

TACK!

Katarina L Gidlund

katarina.l.gidlund@miun.se

www.miun/fodi